

Za take stvari mora imeti ljudstvo denar, za šolo seve je preubožno in če nam danes cerkveno predstojništvo odpove stanovanje, bomo učili čez dve leti na planem, ker se pogodba glasi proti dveletni odpovedi. Da se ne bo mislilo, da govorim le pro domo in da vsak lahko vidi, kako slabo je šolstvo na severovzhodni strani dežele naj omenim, da je pol ure od fare, v kateri je okrog 150 šolodolžnih otrok in po stari kranjski navadi zasilna šola, šolsko poslopje pa lesena koliba, o kateri se je nekdo izrazil, da bi vsak kmet ne zaprl vanjo prav rad svojih prasat. Ko sem pred nekaj časa vprašal gospoda, ki poučuje na ondodni zasilni šoli, ako imajo že nove pljuvalnike, mi je odgovoril: seveda najnovejšega sistema. Pri nas v šolski sobi je tlak jako slab, ima dosti lukenj in otroci skozi te luknje pljujejo v klet in varni smo vsakega okuževanja. V tej fari je dovoljena enorazrednica, kupljen tudi svet, kjer naj bi se stavila šola, nabranega je tudi blizu 2000 gld., a vendar z zgradbo še odlašajo. Sveta se je kupilo celih 200². Na tem naj stoji šola, okrog nje šolski vrt in ako le mogoče telovadišče. Posestniki v tej občini so prav imoviti, a vendar še trpe take razmere.

Proti jugu imam soseda oddaljenega eno uro. Dobrega četrstoletja je služil v tem kraju tovariš. Prosil je večkrat da bi se mu popravilo malo nezdravo stanovanje. Krajni šolski svet je imel za vse njegove prošnje gluha ušesa. Prosil je drugod za službe. Nič dobil. Ker se ga ni uslišalo ne doma, ne v Ljubljani, se ga je usmilil Bog, ter ga po dolgem, voljnem trpljenju poklical k sebi. Čez 8 mesecev pride na njegovo mesto mlad tovariš. V tako stanovanje ni hotel iti, umreti je za mladega človeka prezgodaj, pobrati svoja kopita in oditi tudi ne gre, zato je ves čas rajši stanoval v gostilnici. Krčmar stanovanja ne more dati zastoj. Učitelj se ga brani plačati, ravno tako tudi krajni šolski svet. Kdo naj tedaj plača stanovanje? Učitelj, gotovo ne, saj že komaj diha s 70 kronami, ki jih dobiva kot mesečno plačo, temveč krajni šolski svet, ki še nikdar ni izpolnil dolžnosti napram učitelju. Povedalo bi se lahko še marsikaj o tukajšnjih šolskih zadevah. A že iz tega je razvidno kako klaverne so te razmere ravno ob meji proti Štajerskemu, katera dežela ima tako krasno razvito šolstvo. Izdalo se je tekom enega leta mnogo odredb glede kranjskega šolstva. Vse te odredbe so prav pikro zadele le učiteljstvo. Sedaj prosimo še nekaj odredb, ki bodo zadele šolo vzdržujoče faktorje in od katerih bi tudi učiteljstvo imelo kak hasek. Na ta način bi Kranjsko i na vnanje pokazalo, da noče zaostajati za drugimi deželami in drugi deželani bi ne imeli več povoda, norčevati se iz naših šolskih kolib. —ar.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Občni zbor „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“ bo v četrtek, dne 10. septembra 1903. dopoldne ob 9. uri v II. mestni deški šoli na Cojzovi cesti v Ljubljani. Ob 8. uri tiha sveta maša pri sv. Jakobu. Dnevni red: 1. Ogovor načelnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna. 5. Nepotrjena društvena pravila. 6. Posamezni nasveti, o katerih je vsaj 8 dni prej odboru naznaniti. 7. Volitev prvonamestnika, blagajnika in 7 odbornikov, od katerih stanuje $\frac{2}{3}$ v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 22.) ter 3 pregledovalcev računa zunaj odbora. Odbor.

Občni zbor „Narodne šole“, društva v podporo slov. ljudskemu šolstvu, bo v četrtek, dne 10. septembra 1903. I. dopoldne ob polu 9. uri v telovadnici II. mestne deške šole ob Cojzovi cesti v Ljubljani. Vzporod: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročila računskih preglednikov. 5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 preglednikov računov. 7. Nasveti. Odbor.

Goriško.

Odbor tolminskega učiteljskega društva javlja, da je sedež odbora v Kobaridu.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Učiteljstvo kranjskega okraja zložilo ob letošnji okrajni učiteljski konferenci 15 K; g. Peter Mayer, posestnik in gostilničar v Kranju na knj. kr. podr. št. 16 daroval 16 K; g. M. Potočnik, nadučitelj v Sori, na knj. kr. podr. nabral 5 K; tvrdka Fr. Ks. Souvan v Ljubljani 26.92 K; tvrdka Gričar & Mejač v Ljubljani 23 K. — G. A. Aškerc namesto vstopnice k abiturjentskemu koncertu 2 K.

Nova okrajna šolska nadzornika. Naučni minister je imenoval Ferdinanda Kalingerja, nadučitelja v Toplicah, za provizoričnega okrajnega šolskega nadzornika za kranjski in radovljiški okraj (izvzeta je nemška šola v Beli peči) in Jožefa Turka nadučitelja v Dolenjem Logatcu, za provizoričnega okrajnega šolskega nadzornika za slovenske utrakviščne šole v novomeškem, črnomeljskem in kočevskem okraju, oba za ostalo dobo tekoče funkcijske perijode. — Oba nova nadzornika opozarjamo na članek, ki smo ga priobčili v svojem listu že l. 1901. v 10. številki.

Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem. Za novo ustanovljeno in pred kratkim razpisano učiteljsko mesto v Rakitni se ni oglasil noben prosilec.

Vseslovanska razstava v Petrogradu. „Dniownik Warszawski“ poroča o vseslovanski razstavi sledeče: Vseslovanska razstava, ki se je imela vršiti l. 1904. v Petrogradu je odnešena do l. 1906., in sicer radi tega, ker je Rusija sklenila kolikor mogoče obilno in sijajno sodelovati na tej razstavi. Rusija ima v prvi vrsti pred okom kulturne smotre, trgovske osnove so šele na drugem mestu. Čehi pa želijo predvsem izboljšati svoje trgovinske zveze. Od češke strani se je pisalo pristojnemu odboru v Petrograd, da je industrija na Češkem ravno tako razvita kakor v Nemčiji in da je za Čeha od največjega interesa, da najdejo v Rusiji skladišča za svoje izdelke. Rusija nima razloga dajati prednosti nemškemu izdelkom Čehi gredo že tako daleč, da sedaj nabirajo denar, da se bo moglo kmalu pričeti s pripravljalnimi deli za zgradnjo kanala, ki bo spajal Vltavo in Dunav. Čehi nameravajo namreč vso svojo trgovino pošiljati po tem kanalu do Črnega morja, a ne kakor sedaj, preko Hamburga. Do sedaj je v to svrhu nabranih že en milijon kron, in izjavljajo da se nabere v kratkem času še toliko, ako bo to potrebno. Tudi pruski in avstrijski Poljaki bodo sodelovali na vseslovanski razstavi v Petrogradu, ako bo ista službena, kar tudi bo.

Koliko stane vzgoja dečka do moža. Neki angleški list je izračunal, da izda navaden delavec prvo leto za hrano in obleko moškega otroka 150 mark, drugo leto 165 mark, tretje leto 180 mark, četrto leto 195 mark. Delavec je do tedaj izdal za svojega otroka 6070 mark. Imovitejši stanovi izdadó za vzgojo seveda mnogo več. Tako izda n. pr. angleški duhovnik za svojega otroka moškega spola do polnoletnosti 30.000 mark. Iz splošnega narodno-gospodarskega stališča pomeni torej veliko izgubo, ako otrok umrje, ko je postal že polnoleten, ali pa ako se izseli.

Papige uče v Londonu posebni „profesorji“ govoriti razne jezike. Ti „profesorji“ dobivajo za nekoliko ur pouka po 10 šilingov (1 šil. = 1 K 20 h) in nauče v 2 do 3 mesecih

govoriti papige francoski in nemški ali italijanski, v enem letu pa kar štiri jezike. Ruski list „Nov. Vrem.“ pristavlja opazko: „Takšnih profesorjev bi treba na ruskih gimnazijah, kjer se uče dijaki po osem let, pa se ne nauče niti starih, niti novih jezikov.“

Učiteljica — ministrova žena. Francoski minister mornarice Pelletan se je poročil z ubožno francosko učiteljico Denyse. Francozi, ki so ljudje, se seveda ne zgražajo ob tem dogodku, kakor so se zgražali „nadjudje“ Prusi ob znanem slučaju Löhningovem, ki se je poročil s pošteno hčerko navadnega vojaškega narednika.

Negalantni pregovori. Upoštevanje vredno dejstvo je, piše „Modern Society“, da imajo v deželah, kjer vlada proti ženskemu spolu največ galantnosti, na Francoskem, v Italiji in na Španskem, najostrejšje pregovore o ženskah. Morda najhujše, kar je bilo kdaj rečeno o ženskah, zna povedati Francoz: „Žena iz zlata je toliko vredna kakor mož iz slame.“ Posebno ljubeznivo se tudi ne glasi: „Lepa žena — slab razum.“ Milejše se sodi v pregovorih: „Žene, veter in sreča se stalno menjujejo,“ ali: „Tašča in sinaha sta vibar in toča.“ Italijani so jako modri in dalekovidni v svojih pregovorih, n. p.: „Poroči dekle in kupi konja samo pri sosedu.“ ali: „Žena, ki vedno sloni na oknu, je kot golob na cesti,“ potem: „Kdor hoče imeti situosti v življenju, si mora kupiti ladjo ali se mora oženiti.“ Brezdvomno zlobnost pa izražata pregovora: „Ak. izgubi mož ženo in centezim, bo pogrešal centezim,“ dalje: „Priroda je obdarovala ženo in črešnje z lepoto v njej lastno škodo.“ Kakšne naj bodo ženske je težko povedati. Žene „vonjajočega raja“ Turkov so samo iz mošusa in rožnega vonja. Škotova izpoved se glasi: „Dekleta naj bodo mila in skromna, hitra v poslušanju, počasna v govorenju.“ Ali: „Žalostna je žena, ki nima jezika, a blagor možu, ki je tako dobil.“ Toda Škoti ne sodijo še tako strogo o ženskah kakor mnogi drugi narodi. Priznavajo sicer, da so „dekleta in steklo krhke stvari“, da je „bolje pol obešen kakor nesrečno oženjen biti,“ ali o ženski zlobnosti ne govore toliko. Španci imajo največ sarkazma v svojih pregovorih: „Res je, da je mnogo dobrih žen, toda vse so že pod zemljo.“ — „Ženska naj samo trikrat v življenju ostavi bišo: ko jo krstijo, ko se poroči in ko jo zakopljejo.“ — Kdor prime jeguljo za rep in žensko za besedo, lahko reče, da nima nič.“ — Posebno v nemilosti so pa vdove: „Kdor poroči vdovo s tremi otroki, poroči štiri tatove“, ali pa: „Živahna vdova se mora ali poročiti, pokopati ali pa zapreti v samostan!“ — Vsi ti pregovori seveda niso brez jedra, saj jih je rodila življenska modrost.

Poziv.

Učitelji, zbrani na čebelarškem shodu v Šmartnem pri Kranju dne 25. avgusta t. l., pozivljajo pisca člankov v „Slovenskem Narodu“ „Kranjsko ljudsko šolstvo in učiteljstvo“ naj objavi svoje ime, da se mu kot bodočemu nadzorniku poklonijo in zahvalijo za brezmiselno in tudi denuncijantsko pisavo, ki gotovo koristi ugledu šolstva in učiteljstva. Sporoče mu tudi lahko nekaj kozlov, ki so jih postrelili razni c. kr. nadzorniki, zakaj zgledi, ki jih navaja on, so še premalo bedasti, da bi dostojno karakterizovali mizerijo našega šolstva! Slava takemu junaštvu!

Naznanilo.

**Pri vseh knjigotržcih je dobiti po K 1'60
Navodilo k I. zv. Črnivčeve Računice.**

Založila „Slovenska Šolska Matica“.

Odbor.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1574.

Kranjsko.

Na ljudski šoli v Buđanjah, katera se je razširila na dva razreda sta popolniti nadučiteljsko in drugo učno mesto.

Prošnje so vlagati semkaj do dne 8. septembra 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 24. avgusta 1903.

Št. 1739.

Na petrazrednici v Postojni je eno mesto učitelja stalno popolniti.

Prošnje so vlagati semkaj do dne 7. septembra 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 23. avgusta 1903.

Št. 1688.

Na enorazrednici v Vrbovem je popolniti izpraznjeno učno mesto.

Prošnje so vlagati semkaj do dne 3. septembra 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 19. avgusta 1903.

Z. 1770.

An der zweiklasigen Volksschule Predassel nächst Krainburg ist die Oberlehrerstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen nebst dem gennante einer Naturalwohnung definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 8. September 1903 hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Krainburg, am 19. August 1903.

Eno leto učitelj v hribih.

Izkusil J—n.

(Dalje.)

Drva sem imel v kleti, ki je bila pod mojo sobo. Ko se je stemnilo, sem si jih nekoliko nauosil. Potem pa sem vzel vrč ali škač ter šel po vode. Podnevi nisem opravljal takega opravila. Sveža drva sem sušil v pečni cevi ali kar na štedilniku. Nekoč se mi je pripetilo nekaj posebnega, kar zasluži da se otme pozabljivosti. To je bilo tako: Pred 9. uro zakurim v štedilniku. Da ne bi drva prehitro pogorela in ogenj ne ugasnil, jih naložim v štedilnik malo več kakor po navadi. Da bi imel zvečer suhih drv, denem jih sušit na štedilnik in v cev. Grozen prizor, ko stopim ob 11. uri v kuhinjo! Skoro bi bil padel v znak. Še sedaj ne vem, kako sem se mogel premagati, da nisem začel klicati na pomoč. Ves kuhinjski prostor je bil napolnjen z dušljivim dimom. Na štedilniku pa je plapolal pol metra visok plamen, ki sem ga mogel skozi gosti dim komaj razločiti. Malo je manjkalo, da me ni zadela kap. Nos stisnem in oči zaprem, pa skočim mimo ognja k oknu, ki ga mehanično odprem. Zdaj začne goreti še bolj živo. Tudi v sobi odprem okna. Kmalu je bilo toliko bolje, da se ni bilo bati, da bi me zadušilo. Hitro pomečem goreča polena v štedilnik. Tudi žerjavico zgrebem v štedilnik. Na štedilniku sta bila dva razbeljena lonca, seveda skoro prazna, ker se je bila voda izparila. Iz cevi se je kadilo, da je bilo groza. Zadušiti me je hotelo, ko sem ven metal tleča polena in žerjavico. O, kako mi je dobro delo, ko sem stopil pod milo nebo! Iz kuhinje pa se je še vedno kadilo kakor iz dimnika. Zdaj šele sem začel trezno premišljati, v kaki nevarnosti je bilo vse poslopje. Ali sem isti dan kaj kosil ali ne, sem res pozabil.

Pozabiti ne smem krilatih mravelj, ki so me posetile nekega jesenskega dne. Miši so imele v moje stanovanje prost vhod in nasprotno. Kamor si pogledal, je bila mišja luknja. Skozi te luknje je prišla v sobo cela armada krilatih, skoraj 2 cm dolgih mravelj. Krila so se jim svetila kakor moj črvelj, ko sem ga „nabiksal“. Naselile so se po stropu, po